УДК 023.4:[025.5:004
DOI: 10.31866/2616-7654.5.2020.205733

СКЛАДОВІ ЦИФРОВОЇ КУЛЬТУРИ БІБЛІОТЕЧНОГО ФАХІВЦЯ

Анатолій Гуменчук,
кандидат історичних наук,
проректор з навчальної роботи,
Київський національний університет
культури і мистецтв (Київ, Україна)
e-mail: topa@ua.fm
ORCID: https://orcid.org/0000-0001-8931-7474

Сьогодні бібліотечні фахівці все впевненіше здійснюють вебометричний супровід наукових досліджень користувачів, опановують технології відбиття результатів українських дослідників у міжнародних наукометричних базах даних, постійно удосконалюють навички інформаційної аналітики, створення та ведення бібліотечних сайтів, блогів, акаунтів соціальних мереж.

Представлена стаття розкриває сутність та співвідношення понять «цифрові навички», «цифрова грамотність», «цифрова компетентність», «цифрові дивіденди», «цифровий інтелект», «цифрова культура». Обґрунтовано складові цифрової культури бібліотечного фахівця як єдності цифрового світогляду, цифрового підприємництва та цифрової творчості, сформованість яких сприятиме досягненню успіхів та конкурентних переваг в умовах розбудови цифрової економіки та суспільства знань.

Окреслено концептуальну модель формування базових складових цифрової культури сучасного бібліотечного фахівця. Наголошено, що робота з великими обсягами цифрової інформації потребує від бібліотекаря високого рівня емоційного інтелекту, вміння концентруватися та управляти увагою, здатності швидко перенавчатися, налаштуватися на постійний розвиток та вдосконалення.

Для досягнення поставленої в дослідженні мети використовувались термінологічний та компаративний методи, метод концептуального моделювання. Це дало можливість виявити та проаналізувати базові поняття предметної сфери «цифрова культура», визначити складові концептуальної моделі цифрової культури бібліотечного фахівця, що дозволить обґрунтувати теоретичні засади її ефективного формування.

Доведено, що знання змісту та компонентного складу цифрової культури є запорукою вироблення організаційно-методичних засад її ефективного формування. При цьому варто зважати на комунікаційну сутність бібліотечної професії, яка оснащує бібліотекарів потужним арсеналом знань, умінь, навичок, світоглядних орієнтирів та засобів формування не лише власної цифрової культури, але й користувачів бібліотек та суспільства загалом.

Ключові слова: цифрова культура, цифрові навички, бібліотечний фахівець, цифровий інтелект, цифрова компетентність, інформатизація.

ВСТУП.

Цифрова трансформація усіх сфер життєдіяльності соціуму потребує оперативної та якісної підготовки кадрів для реалізації завдань розбудови цифрової економіки. В «Економічній стратегії України – 2030» підкреслено, що «освіта – це один із базових елементів екосистеми цифрових інновацій та цифрової економіки загалом. Створення, залучення й утримання достатньої кількості спеціалістів, які володіють новими технологіями, потрібне для досягнення конкурентної переваги в цифровому світі» ("Україна 2030Е", б. р.).

Для бібліотечно-інформаційної освіти завдання підготовки фахівців, які мають високий рівень цифрової культури, є особливо актуальним, оскільки саме на бібліотеки держава покладає обов'язок форсованого подолання наявного нині цифрового розриву: у 2019 р. лише 35 % громадян України мали базовий рівень цифрових навичок, тоді як за прогнозами експертів у наступні 10 років їх потребуватимуть майже 90 % робочих місць. У найближчі три роки саме на базі бібліотек, що мають потужний матеріально-технічний та кадровий потенціал, планується сформувати базові навички цифрової грамотності у 6 млн мешканців країни. У зв'язку з цим випускники бібліотекознавчих освітніх програм мають володіти не лише базовими навичками роботи з цифровими бібліотечними технологіями, але мати високий рівень сформованості усіх складових цифрової культури як системної якості інформаційного професіонала. Це важливе завдання державної значущості зумовлює актуальність дослідження проблеми сутності, структури та особливостей формування цифрової культури сучасного бібліотечного фахівця. Різні аспекти проблеми цифрової культури розглядались як окремими авторами, так і знайшли відображення в документах міжнародного рівня (Базелюк, 2018; Гаврилова & Топольник, 2017; Соколова, 2012; Ferrari, 2011; "Про схвалення Концепції розвитку", 2018; "The Digital Competence", 2019; "Digital culture", 2017; "Proposal for a Recommendation", 2006). Проте аналіз наявного теоретичного доробку засвідчує, що питання формування цифрової культури сучасного бібліотечного фахівця не було предметом комплексного наукового дослідження. Потреба теоретичного осмислення процесів цифровізації бібліотечно-інформаційної освіти потребує вироблення концептуального знання щодо змісту та складових цифрової культури.

Мета статті – обґрунтувати концептуальну модель формування базових складових цифрової культури сучасного бібліотечного фахівця.

МЕТОДИ ТА МАТЕРІАЛИ ДОСЛІДЖЕННЯ.

Методологічна база дослідження зумовлена міждисциплінарним характером проблеми, її основою є поєднання дослідницького потенціалу системного, культурологічного та компетентнісного підходів. Для досягнення поставленої в дослідженні мети використовувались також термінологічний та компаративний методи, метод концептуального моделювання. Це дозволило виявити та проаналізувати базові поняття предметної сфери «цифрова культура», визначити складові концептуальної моделі цифрової культури бібліотечного фахівця, що забезпечило обґрунтування теоретичних засад її ефективного формування.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ.

Необхідність осмислення та реалізації стратегічних завдань України на цифровізацію всіх сфер життєдіяльності суспільства і розбудову цифрової економіки ("Про схвалення Концепції", 2018) призвела до формування нової терміносистеми, базовими поняттями якої є «цифрові навички», «цифрова грамотність», «цифрова компетентність», «цифрові дивіденди», «цифровий інтелект», «цифрова культура». Визначення сутності та співвідношення цих понять дозволить обґрунтувати зміст складових концептуальної моделі «цифрова культура», визна-

чити особливості її формування в умовах реформування системи вищої освіти, зокрема й бібліотечно-інформаційної.

За твердженням О. Базелюк (2018), поняття «цифрова культура» введено до наукового обігу в 2000-х роках (2004 р., Т. О'Рейлі (T. O'Reilly)) як наслідок виникнення та поширення технології Веб 2.0 – другого покоління мережевих сервісів інтернету з якісно новим підходом до організації, реалізації та підтримки веб-ресурсів. Ці технології зумовили специфічні властивості глобальної цифровізації, які вдало визначила Н. Соколова (2012):

1. Всі види контенту переходять з аналогових, фізичних і статичних у цифрові, набуваючи ознак мобільності та персоналізованості. При цьому індивід отримує можливість контролювати свій особистий контент, спрямовувати інформаційні запити, формувати індивідуальну траєкторію інформаційної діяльності.

2. Здійснюється перехід до спрощених та доступних технологій комунікації (технологія стає лише засобом, інструментом спілкування), а провідною характеристикою пристроїв і технології стає керованість.

3. Комунікації стають гетерогенними: вертикальна, ієрархічна комунікація втрачає актуальність, відбувається перехід до мережевої структури комунікації.

До основних технократичних феноменів, що визначають сучасну цифрову культуру, належать персональний комп'ютер, інтернет-технології та сервіси, штучний інтелект, системне і прикладне програмне забезпечення, комп'ютерна графіка та системи віртуальної реальності, цифрові формати традиційних засобів комунікації (книги, фотографії, аудіо- і відеозаписи, цифрове ТБ тощо), комп'ютерні ігри, технологічне мистецтво. Ці засоби комунікації докорінно змінюють взаємодію між членами суспільства та усталені культурні практики, впливають на усі аспекти життєдіяльності людства.

У 2006 р. актуальність дослідження та опанування цифровізації як ключового тренду суспільного розвитку було підкреслено в «Рекомендаціях Європейського Парламенту та Ради Європи щодо формування ключових компетентностей ціложиттєвої освіти» ("Proposal for a Recommendation", 2006). Як результат процесів імплементації європейських трендів суспільного розвитку Кабінет Міністрів України у 2016 р. ухвалив «Цифровий порядок денний України 2020» ("Цифрова адженда України", 2016), що визначав першочергові сфери «цифровізації» на 2016–2020 рр. У цьому документі поняття «цифрова грамотність» та «цифрова компетентність» використовувалися як синоніми, зазначалося, що цифрова компетентність у широкому сенсі – це упевнене, критичне та творче використання інформаційно-комп'ютерних технологій для досягнення цілей, пов'язаних із роботою, працевлаштуванням, навчанням, дозвіллям, громадським життям. Далі підкреслювалось, що цифрова грамотність (або цифрова компетентність) визнана ЄС однією з восьми ключових компетентностей для навчання протягом усього життя. При цьому за основу формування базових навичок цифрової грамотності було взято підхід ЄС (Європейської комісії як вищого органу виконавчої влади Європейської ради), яка у 2016 р. презентувала оновлений фреймворк цифрової компетентності (Digital Competence – DigComp 2.0) ("The Digital Competence", 2019), що охоплює 21 компетенцію, систематизовану у п'ять тематичних блоків: 1. Інформаційна грамотність та грамотність щодо роботи з даними; 2. Комунікація та взаємодія; 3. Цифровий контент; 4. Безпека; 5. Вирішення проблем. Найбіль-

ше цифрових вмінь та навичок зазначено у блоці 2. «Комунікація та взаємодія», серед них: «вміння завдяки використанню цифрових технологій спілкуватися та конструктивно взаємодіяти, контактувати із суспільством, користуватися державними та приватними послугами; знання «нетикету» (від англ. network та etiquette), тобто володіння правилами поведінки та етикету в цифровому середовищі; управління цифровою ідентичністю – вміння створювати та управляти акаунтами». Таке складне змістовне наповнення другого блоку системи цифрових компетенцій дозволяє стверджувати, що поняття «цифрова грамотність», «цифрові навички», «цифрові компетенції» є вужчими за змістом, ніж узагальнююче поняття «цифрова компетентність», яку слід розглядати як системне утворення.

У переважній більшості фахових публікацій поняття «цифрова грамотність» використовується у вузькому розумінні, як вміння користуватись сучасними інформаційними технологіями та програмним забезпеченням. Щодо змісту більш складного поняття «компетентність», – його доцільно розуміти не як синонім цифрової грамотності, а в узагальнюючому сенсі, який закладений «Національною рамкою кваліфікацій», затвердженою постановою Кабінету Міністрів України № 1341 від 23 листопада 2011 р. Згідно з визначенням, наданим у цьому документі, «компетентність – це динамічна комбінація знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, інших особистих якостей, що визначає здатність особи успішно соціалізуватися, провадити професійну та/або подальшу навчальну діяльність» ("Національна рамка кваліфікацій", 2011). Зважаючи на цей підхід, варто виокремлювати в цифровій компетентності складний комплекс різноманітних інструментальних навичок, соціально-поведінкових пріоритетів та ціннісного ставлення до реалій цифрового суспільства. Складність змістовного наповнення поняття «цифрова компетентність» зумовлює доречність виокремлення в її структурі двох складових: загальної та професійної. Загальна складова – це універсальні знання, уміння, навички й світоглядні орієнтири, пов'язані з досконалим володінням технологіями та сервісами цифрового суспільства. Професійні цифрові знання, уміння, навички й світоглядні цінності визначаються потребами кваліфікованої реалізації фахової діяльності, зокрема бібліотечно-інформаційної.

Раціональним підходом для визначення змістовного наповнення загальної та професійної складових цифрової компетентності є реконструкція спорідненого до нього поняття «цифровий інтелект» (DQ – Digital Quotient), який уведено засадничими документами ЄС для вимірювання рівня готовності особи до повноцінного функціонування в цифровому суспільстві. Високий рівень сформованості цифрового інтелекту передбачає наявність трьох складових: «цифрове громадянство», тобто використання цифрових технологій у повсякденному житті, для взаємодії один з одним, спілкування, перегляду цифрового контенту і т. ін.; «цифрова творчість», тобто використання цифрових технологій для створення контенту, медіа, застосувань тощо; «цифрове підприємництво», тобто використання цифрових технологій для бізнесу, професійної діяльності і т. ін. ("Цифрова адженда України", 2016). Таким чином, до «загальної цифрової компетентності» варто віднести навички «цифрового громадянства» і «цифрової творчості», які будуть потрібні усім без винятку членам цифрового суспільства задля досягнення в ньому успіху, а до «професійної

цифрової компетентності» – навички «цифрового підприємництва», перелік яких профілізується залежно від фахової спеціалізації особи.

З метою конкретизації змістовного наповнення навичок загальної цифрової компетентності доречно звернути увагу на стратегічні прогнози OECD (Organisation for Economic Co-operation and Development) – Організації економічного співробітництва та розвитку, яка на основі ґрунтовних міжнародних досліджень розробила матрицю компетентностей людини на старті кар'єри у 2030 р. Окрім когнітивних, соціально-поведінкових, кросфункціональних компетентностей випускнику університету – 2030 будь-якої спеціальності варто володіти такими складовими системи цифрових компетентностей: навичками кодування інформації; пошуку, опрацювання та аналізу даних і метаданих; створення контенту та контент-аналізу; інформаційної гігієни; кібербезпеки; взаємодії зі штучним інтелектом та роботами ("Україна – LEARNING NATION", 2018).

З метою найповнішої реконструкції системи навичок, необхідних громадянам в умовах розбудови цифрової економіки, важливою є опора на їх класифікацію, надану в 2016 р. у доповіді Всесвітнього банку «Цифрові дивіденди» ("Цифровые дивиденды", 2016). У документів усі види навичок поділені на три великі групи: когнітивні, соціально-поведінкові, технічні. До когнітивних належать навички логічного та креативного мислення, вміння швидко приймати рішення в нестандартних ситуаціях; до соціально-поведінкових навичок – відповідальність, емоційна стабільність, комунікативність, готовність отримувати новий досвід; до технічних – навички роботи з інструментами та технічними пристроями, зокрема й цифровими. Врахування означеної класифікації є доцільним у виробленні зважених методологічних підходів до визначення узагальнюючого змісту багатозначного поняття «цифрова культура», в розумінні якого між науковцями поки що немає єдності.

Так, у виданні «Цифрова культура: ваша конкурентна перевага» корпорація Microsoft дає цьому феномену таке визначення: «Цифрова культура – це загальні, основоположні і глибоко вкорінені базові припущення, цінності, переконання і норми, що характеризують те, як організація заохочує і підтримує використання технологій для найбільш ефективного виконання роботи» ("Digital culture", 2017). У цьому визначенні головний акцент зроблено на аксіологічній складовій феномену цифрової культури, тоді як інструментальні уміння й навички кваліфікованого застосування інформаційних технологій залишилися за межами визначення.

Не менш дискусійною є думка Л. Гаврилової та Я. Топольник, які стверджують, що поняття «цифрова компетентність» є узагальнюючим для понять «цифрова грамотність» та «цифрова культура» (Гаврилова & Топольник, 2017). Вони дотримуються занадто широкого визначення цифрової компетентності, що було сформульовано А Феррарі (A. Ferrari) на основі ґрунтовного аналізу кількох національних і міжнародних проєктів та ініціатив: це набір знань, умінь, ставлень (включаючи здатності, стратегії, цінності та обізнаність), необхідних для використання інформаційно-комунікаційних технологій та цифрових медіа з метою виконання завдань; розв'язання проблем; спілкування; управління інформацією; співробітництва; створення і поширення змісту; та побудови знання ефективно, результативно, відповідно, критично, творчо, самостійно, гнучко, етично, рефлексивно для роботи, відпочинку, спільної діяльності, навчання, спілкування,

задоволення споживчих потреб та забезпечення можливостей для реалізації прав (Ferrari, 2011). У цьому багатослівному визначенні автор намагався охопити усі аспекти використання особою цифрових технологій, але недостатньо уваги приділив світоглядним орієнтирам розбудови громадянського цифрового суспільства та розвитку цифрової творчості як основи культурних практик щодо креативного вирішення завдань гармонізації цифрового комунікативного простору. У зв'язку з цим визначення поняття «цифрова компетентність» не можна визнати ширшим за змістом, ніж поняття «цифрова культура».

Найпродуктивнішим методологічним підходом до структурування змісту цифрової культури є системний, який дозволяє визначити цей феномен як сукупність взаємодоповнюючих базових компонент, наявність яких дозволяє особі формувати комфортну і продуктивну взаємодію із соціумом і досягати у цифровому суспільстві конкурентних переваг. У цьому контексті вдалу спробу системного розгляду сутності цифрової культури зробила фахівець із цифрових технологій К. Літвінова, яка обґрунтувала таку чотирикомпонентну модель цифрової культури:

– раціональне споживання цифрової інформації;
– цифрова грамотність;
– цифрове волонтерство;
– екологічне використання ІТ-технологій та ґаджетів (Літвінова, 2016).

Важливим є обґрунтований К. Літвіновою зміст поняття «раціональне споживання інформації», під яким вона розуміє як кількість, так і якість спожитої інформації, і вводить до наукового обігу нове поняття «інформаційна дієта». Дотримання інформаційної дієти передбачає відбір особою якісного контенту через критичне сприйняття його змісту, що є важливою ознакою культури цифрового суспільства. У цьому контексті авторка радить перейняти Україні досвід Сінгапуру, в якому у 2013 р. Національна рада бібліотек заснувала масштабну загальнонаціональну кампанію для популяризації навичок пошуку та аналізу інформації серед громадськості. У межах її здійснення було відкрито клуб «S.U.R.E. (Source, Understand, Research & Evaluate)». Його засновники пояснюють, що ця назва відображає чотири основні кроки роботи з інформацією: пошук (вибір достовірних та надійних інформаційних джерел), інтерпретація (надання переваги фактам, ніж думкам), дослідження (глибокий аналіз інформації для формування висновків) та оцінка (погляд на інформаційне повідомлення з різних аспектів) (Літвінова, 2016).

Цікавим є також підхід К. Літвінової до розуміння цифрового волонтерства, сенс якого в тому, що інформаційно-комунікаційні технології мають використовуватись свідомими громадянами не лише для власних потреб, але й для вдосконалення оточуючого світу. Прикладами цифрового волонтерства є участь у соціальних веб-проєктах, використання інструментів електронної демократії. Практичним прикладом цифрового волонтерства може виступати участь громадян у створенні краудкарт (crowdmaps) за допомогою соціального мобільного застосунку. Так, американці встановлюють мобільний застосунок The Street Bump (http://www.streetbump.org) на персональний ґаджет, і, увімкнувши його у фоновому режимі під час подорожі автомобілем, автоматично збирають та аналізують дані про якість дорожніх шляхів, генерують скарги щодо вибоїн на доро-

гах (Літвінова, 2016). Таким чином, громадяни, докладаючи мінімум зусиль, допомагають покращити в країні якість автомобільних шляхів.

ВИСНОВКИ.

Узагальнюючи напрацювання та здобутки фахівців щодо розвитку терміносистеми предметної галузі «цифрова культура», варто сформулювати уточнене визначення цього складного феномену. Спираючись на постулати системного підходу, доречним буде таке визначення: цифрова культура – це єдність цифрового світогляду, цифрового підприємництва та цифрової творчості, сформованість яких сприятиме досягненню особою успіхів та конкурентних переваг в умовах цифрової економіки та суспільства знань. Під цифровим світоглядом варто розуміти глибоко вкорінені цінності, переконання, норми, погляди, правила поведінки в цифровому просторі, що спіткають особу до раціонального та екологічного споживання цифрової інформації, участі у цифровому громадянстві та волонтерстві, дотриманні цифрового етикету та ефективної комунікації. Прикладом потужного потенціалу бібліотекарів щодо участі у цифровому волонтерстві є підписання в січні 2020 р. Українською бібліотечною асоціацією та Міністерством цифрової трансформації України в межах проєкту «Дія. Цифрова освіта» меморандуму про співпрацю. Відповідно до цієї угоди бібліотеки стануть першими офлайн-хабами проєкту «Дія. Цифрова освіта», безкоштовно проводячи навчання населення на національній онлайн-платформі з цифрової грамотності.

Цифрове підприємництво передбачає володіння особою спеціалізованими навичками роботи з цифровими технологіями, що сприяють ефективному розв'язанню проблем у професійній діяльності. Серед них базові знання із програмування, аналізу та управління даними, Big Data та метадані, цифрові медіа та комунікації, створення контенту та його кіберзахист. Бібліотечні фахівці все впевненіше здійснюють вебометричний супровід наукових досліджень користувачів, опановують технології відбиття результатів українських дослідників у міжнародних наукометричних базах даних, постійно удосконалюють навички інформаційної аналітики, створення та ведення бібліотечних сайтів, блогів, акаунтів соціальних мереж.

Цифрова творчість – це креативне використання цифрових технологій для генерації нових знань та інновацій. Високий рівень опанування цифрових технологій передбачає наявність творчих навичок для ефективної роботи в он-лайн-застосунках і сервісах, соціальних мережах та на веб-порталах, креативне подання інформації, кваліфіковане її збирання, обробку, впорядкування, зберігання, аналіз та екстракцію знань. Робота з великими обсягами цифрової інформації потребує від бібліотекаря високого рівня емоційного інтелекту, вміння концентруватися та управляти увагою, гнучкості, адаптивності, стресостійкості, здатності швидко перенавчатися, налаштування на постійний розвиток та вдосконалення.

Знання змісту та компонентного складу цифрової культури є запорукою вироблення організаційно-методичних засад її ефективного формування. При цьому варто зважати на комунікаційну сутність бібліотечної професії, яка оснащує бібліотекарів потужним арсеналом знань, умінь, навичок, світоглядних орієнтирів та засобів формування не лише власної цифрової культури, але й користувачів бібліотек та суспільства в цілому.

СПИСОК ПОСИЛАНЬ

Базелюк О. В. Формування цифрової культури педагогічних працівників у закладах професійної освіти. *Вісник післядипломної освіти. Серія «Педагогічні науки»*. 2018. Вип. 6 (35). С. 23–36.

Гаврилова Л. Г., Топольник Я. В. Цифрова культура, цифрова грамотність, цифрова компетентність як сучасні освітні феномени. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2017. Т. 61, № 5. С. 1–14.

Літвінова К. Про компоненти цифрової культури. *Digitle. Блог про розвиток цифрового суспільства*. URL: https://cutt.ly/qyJ3oi8/ (дата звернення: 15.05.2020).

Національна рамка кваліфікацій : постанова Кабінету Міністрів України від 23 листоп. 2011 р. № 1341. URL: https://cutt.ly/5yJ3Qac (дата звернення: 15.05.2020).

Про схвалення Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018–2020 роки та затвердження плану заходів щодо її реалізації : розпорядження Кабінету Міністрів України від 17 січ. 2018 р. № 67-р. URL: https://cutt.ly/byJ3LZO (дата звернення: 15.05.2020).

Соколова Н. Л. Цифровая культура или культура в цифровую епоху. *Международный журнал исследований культуры*. 2012. № 3. С. 6–10. URL: https://cutt.ly/ayJ8k4v (дата обращения: 15.05.2020).

Україна – LEARNING NATION. *Український інститут майбутнього*. 2018. URL: https://cutt.ly/RyJ8Iar (дата звернення: 15.05.2020).

Україна 2030E – країна з розвинутою цифровою економікою. *Український інститут майбутнього*. URL: https://strategy.uifuture.org/kraina-z-rozvinutoyu-cifrovoyu-ekonomikoyu.html (дата звернення: 15.05.2020).

Цифрова адженда України – 2020 («Цифровий порядок денний – 2020») : концептуальні засади (версія 1.0). Першочергові сфери, ініціативи, проекти «цифровізації» України до 2020 року : проект. Київ : Hi-tech office, 2016. 90 с. URL: https://cutt.ly/6yJ8PgO (дата звернення: 15.05.2020).

Цифровые дивиденды : доклад Всемирного банка о мировом развитии. 2016. *Группа Всемирного банка*. URL: https://cutt.ly/EyJ8AJ7 (дата обращения: 15.05.2020).

Digital culture: Your competitive advantage. Redmond : Microsoft Corporation, 2017. 25 p. URL: https://cutt.ly/1yJ8S5V (accessed: 15.05.2020).

Ferrari A. Digital Competence in Practice: An Analysis of Frameworks. Luxemburg: European Commission Joint Research Centre. Institute for Prospective Technological Studies, 2011. URL: https://www.ifap.ru/library/book522.pdf (accessed: 15.05.2020).

Proposal for a Recommendation of the European Parliament and of the Council on the establishment of the European Qualifications Framework for lifelong learning. Commission of the European Communities. Brussels, 5.9.2006. COM (2006) 479 final. 2006/0163 (COD). URL: https://cutt.ly/3yJ8D4d (accessed: 15.05.2020).

The Digital Competence Framework 2.0. *EU Science Hub*. 09.01.2019. URL: https://cutt.ly/4yJ8F2S (accessed: 15.05.2020).

REFERENCES

Bazeliuk, O. V. (2018). Formuvannia tsyfrovoi kultury pedahohichnykh pratsivnykiv u zakladakh profesiinoi osvity [Formation of digital culture of pedagogical workers in vocational education institutions]. *Bulletin of Postgraduate Education. Educational sciences Series*, *6*(35), 23–36. https://doi.org/10.32405/2218-7650-2018-6(35)-23-36 [in Ukrainian].

Havrilova, L. H., & Topolnik, Y. V. (2017). [Digital Culture, Digital Literacy, Digital Competence as the Modern Educational Phenomena]. *Information Technologies and Learning Tools*, *61*(5), 1–11. https://doi.org/10.33407/itlt.v61i5.1744 [in Ukrainian].

Litvinova, K. (2016, Oktober 4). *Pro komponenty tsyfrovoi kultury [About the components of digital culture]*. Digitale. Blog about the development of the digital society. https://cutt.ly/qyJ3oi8/ [in Ukrainian].

Cabinet of Ministers of Ukraine. (2011). *Natsionalna ramka kvalifikatsii [National qualifications framework]*. Decree from November 23, 2011, № 1341. https://cutt.ly/5yJ3Qac [in Ukrainian].

Cabinet of Ministers of Ukraine. (2018). *Pro skhvalennia Kontseptsii rozvytku tsyfrovoi ekonomiky ta suspilstva Ukrainy na 2018–2020 roky ta zatverdzhennia planu zakhodiv shchodo yii realizatsii [On approval of the Concept of development of the digital economy and society of Ukraine for 2018-2020 and approval of the action plan for its implementation]*. Order from January 17, 2018, № 67-p. https://cutt.ly/byJ3LZO [in Ukrainian].

Sokolova, N. (2012). Tcifrovaia kultura ili kultura v tcifrovuiu epokhu [Digital Culture or Culture in the Digital Age]. *International Journal of Cultural Research, 3*, 6–10. https://cutt.ly/ayJ8k4v [in Russian].

Ukrainian Institute for the Future. (n. d.). *Ukraina – LEARNING NATION [Ukraina – LEARNING NATION]*. Retrieved May 15, 2020, from https://cutt.ly/RyJ8Iar [in Ukrainian].

Ukrainian Institute for the Future. (n. d.). *Ukraina 2030E – kraina z rozvynutoiu tsyfrovoiu ekonomikoiu [Ukraine 2030E is a country with a developed digital economy]*. Retrieved May 15, 2020, from https://strategy.uifuture.org/kraina-z-rozvinutoyu-cifrovoyu-ekonomikoyu.html [in Ukrainian].

Hi-tech office. (2016). *Tsyfrova adzhenda Ukrainy – 2020 ("Tsyfrovyi poriadok dennyi – 2020") : kontseptualni zasady (versiia 1.0). Pershocherhovi sfery, initsiatyvy, proekty "tsyfrovizatsii" Ukrainy do 2020 roku [Digital Agenda of Ukraine – 2020 (Digital Agenda – 2020): conceptual framework (version 1.0). Priority areas, initiatives, projects of "digitalization" of Ukraine until 2020]*. Project. https://ucci.org.ua/uploads/files/58e78ee3c3922.pdf [in Ukrainian].

World Bank Group. (2016). *Tcifrovye dividendy: doklad Vsemirnogo banka o mirovom razvitii. 2016 [Digital dividends: World Bank World Development Report. 2016]*. https://cutt.ly/EyJ8AJ7 [in Russian].

Microsoft Corporation. (2017). *Digital culture: Your competitive advantage*. https://cutt.ly/1yJ8S5V [in English].

Ferrari, A. (2011). *Digital Competence in Practice: An Analysis of Frameworks*. European Commission Joint Research Centre. Institute for Prospective Technological Studies. https://www.ifap.ru/library/book522.pdf [in English].

Commission of the European Communities. (2006). *Proposal for a Recommendation of the European Parliament and of the Council on the establishment of the European Qualifications Framework for lifelong learning*. https://cutt.ly/3yJ8D4d [in English].

EU Science Hub. (2019. 09.01). *The Digital Competence Framework 2.0.* https://cutt.ly/4yJ8F2S [in English].

UDC 023.4:[025.5:004

Anatolii Humenchuk,
PhD in Historical Sciences,
Vice-Rector for Academic Affairs,
Kyiv National University
of Culture and Arts (Kyiv, Ukraine)
e-mail: topa@ua.fm
ORCID: https://orcid.org/0000-0001-8931-7474

COMPONENTS OF THE LIBRARY SPECIALIST'S DIGITAL CULTURE

Today, library specialists are increasingly confident in providing webometric support for users' research, mastering technologies for reflecting the results of Ukrainian researchers in international science metric databases, constantly improving their skills in information analytics, creating and maintaining library sites, blogs, and social network accounts.

The presented article reveals the essence and correlation of such concepts as «digital skills», «digital literacy», «digital competence», «digital dividends», «digital intelligence», «digital culture». There are justified components of a digital culture library specialist as unity digital world, digital business and digital creativity, the formation of which will contribute to the success achievement and competitive advantages in the digital economy development and the knowledge society.

A conceptual model for the formation of the basic components of digital culture of a modern library specialist has been outlined. It has been noted that working with large volumes of digital information requires a high level of emotional intelligence from the librarian, the ability to concentrate and manage attention, the ability to quickly relearn, tune in to constant development and improvement.

To achieve the goal set in the research, we used terminological and comparative methods, as well as the method of conceptual modeling. This allowed us to identify and analyze the basic concepts of the subject area «digital culture», to determine the components of the conceptual model of a library specialist' digital culture and which will allow us to substantiate the theoretical foundations of its effective formation.

It has been proved that knowledge of the content and component composition of digital culture is the key to developing organizational and methodological foundations for its effective formation. At the same time, it is necessary to take into account the communication essence of the library profession, which equips librarians with a powerful arsenal of knowledge, skills, worldview guidelines and means of forming not only their own digital culture, but also library users and society as a whole.

Keywords: digital culture, digital skills, library specialist, digital intelligence, digital competence, informatization.